

Geskiedenis van die Kerkhorlosie NG Kerk Hopefield.

Die horlosie (Nommer 398) is in 1911 gebou en is een van ongeveer 20 wat nog in 'n werkende toestand is. In die tweede wêreld-oorlog is baie van die horlosies beskadig of heeltemal vernietig deur bom-aanvalle deur die Duitsers.

Die horlosie word met die hand opgewen (elke twee dae) en is verbind aan 'n klok bo in die toring. 'n Hamer wat aan die horlosie verbind is deur 'n kabel slaan teen die klok elke halfuur een keer en op elke uur die regte tyd. Die horlosie is deur middel van koperpype en ratte aan vier horlosie-gesigte hoër op in die toring verbind. Die horlosie en die klok word aangedryf deur twee gewigte wat aan kabels hang. Die gewigte weeg ongeveer 150 kg elk.

Die voetstuk van die horlosie is van eikehout en die horlosie self van gietyster en sagte staal. Al die ratte is van geelkoper. Die uurwerk word in beweging gehou deur 'n groot pendulum. Die gewig onder-aan die pendulum kan verstel word om die uurwerk se spoed te beheer.

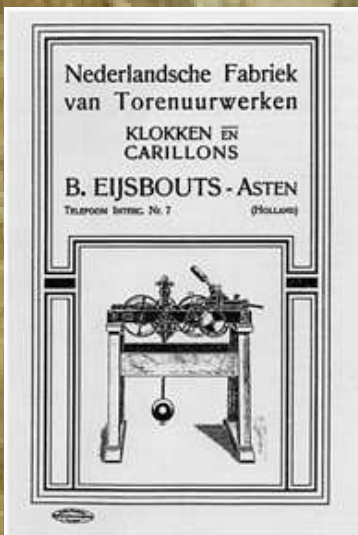

Die horlosie is in Asten, Nederland gebou deur die Nederlandsche Fabriek van Torenuurwerken wat besit is deur Bonaventura Eijsbouts. Die fabriek bestaan nog en is steeds in die hande van die Eijsbouts-familie; met Joost Eijsbouts aan die stuur. Hulle vervaardig egter nou slegs elektroniese uurwerke, maar diens ook alle ouer meganiese horlosies wat nog in werkende toestand is.

In Nederland is 'n organisasie, Stichting tot Behoud van het Torenuurwerk, wat eienaars van hierdie ou horlosies help met onderhoud en restourasie. Hulle hou ook 'n databasis met foto's van al die horlosies, werkend of nie-werkend.

Titelblad van die katalogus van 1908
Bonaventura Eijsbouts

Koninklijke Eijsbouts, Klokkengieterij en Fabriek van Torenuurwerken B.V.

Als er é é n naam in Nederland onverbreeklijk verbond en is met torenuurwerken en luidklokken dan is het wel de naam Eijsbouts. Op 12 juli 1847 werd te Asten in Noord-Brabant Bonaventura Eijsbouts geboren, als zoon van landbouwer en gemeenteontvanger Joannes Eijsbouts. Hij leerde het horlogemakersvak in Delft en Den Haag en vestigde zich in 1872 als horlogemaker in Asten.

Hij vervaardigde zijn eerste twee torenuurwerken in 1879 en dit was de start van de 'Nederlandsche Fabriek van Torenuurwerken'. De bekroning van een door Eijsbouts vervaardigd torenuurwerk op de wereldtentoonstelling van 1894 te Antwerpen, was de aanzet tot een sterke groei van het bedrijf. In 1899, twintig jaar na het begin van de productie, werd het 100ste uurwerk vervaardigd en al in 1904 werd het 200ste uurwerk afgeleverd. In 1929 zou het 1000ste volgen.

Eijsbouts was terecht overtuigd van de kwaliteit van zijn torenuurwerken en liet dat duidelijk blijken. In een verkoopcatalogus uit 1908 wordt in het onderdeel "*Beschrijving der Constructie en Uitvoering*" het volgende vermeld:

"Alle uurwerken hebben een nauwkeurig geconstrueerden Graham-gang, die alle bekende gangsystemen overtreft en daarom ook zonder uitzondering voor Astronomische uurwerken wordt gebezigd: andere gangsystemen zoals Penne-gang, Dennison-gang of vrijzwevendenslinger maken wij alleen op speciale aanvraag". Deze speciale gangsystemen werden blijkbaar nauwelijks gevraagd. Er is tot nu toe slechts é é n uurwerk van Eijsbouts met [pennengang](#) bekend.

Verder worden in de catalogus de gebruikte materialen en de afwerking volop geprezen en wordt het uurwerk voor niet minder dan 10 jaar 'gegarandeerd'.

De lofzang eindigt met de zinsnede: "*Voor besprekingen en opname ter plaatse is é é n onzer, steeds op onze kosten en zonder eenige verplichting, te ontbieden*". In deze catalogus worden alle tot dan geleverde torenuurwerken, en dat zijn er 338, opgesomd. Export is niet ongebruikelijk. Zo staat erin vermeld dat een torenuurwerk werd geleverd aan een kloosterkerk te Tientsin in China.

Verder zijn 12 uurwerken geleverd aan een zekere H. Smid te Zwolle, die blijkbaar onder eigen naam torenuurwerken leverde aan derden.

In de catalogus worden de nodige bladzijden gevuld met brieven van pastoors en burgemeesters, met daarin de opmerking dat het torenuurwerk voor hun kerk of gemeente 'aan de hoogst daaraan te stellen eischen voldoet.'

Na de Tweede Wereldoorlog was er enige opleving in de verkoop van torenuurwerken. Door oorlogshandelingen in het zuiden van Nederland waren enkele torenuurwerken onherstelbaar beschadigd en die moesten worden vervangen.

Het waren blijkbaar moeilijke tijden. In een apart schrijven behorende bij een factuur, gedateerd 26 augustus 1947, voor de levering van een torenuurwerk aan de pastoor van Meerlo (L.) klaagt het bedrijf zijn nood. "*Vele opdrachten, lange voorbereiding en de precaire materiaal positie maken een vlotte levering van het bestelde niet gemakkelijk*", aldus de door directeur B. Eijsbouts ondertekende brief. Door de omstandigheden gedwongen, wordt "*beleefd verzocht om spoedige betaling*".